

FOCUS OP VROUWEN

Nieuwsbrief van het Vrouwenactienetwerk

EDITORIAAL

Deze laatste Focus voor de zomer brengt nieuws uit verre streken, zoals gewoonlijk, maar ook nieuws uit eigen land. En er is warempel goed nieuws bij.

Vanuit Zuid-Amerika bereikt ons de stem van de Braziliaanse vrouwen uit de favela's. Brazilië sloppenwijken zijn jammer genoeg wereldwijd bekend als broedplaatsen van druggerelateerd geweld, gekoppeld aan schrijnende armoede en ook de vrouwen die in deze wijken moeten overleven, lijden onder die toestand. Zij worden vaak het slachtoffer van de gewelddaden gepleegd door (hun) mannen en hebben weinig verweer: ze zijn de speelbal van zowel de drugsbendes als de politie. Vooral vrouwen die alleen achterblijven als gezinshoofd na het overlijden van hun man, zijn ontzettend kwetsbaar. Enerzijds lijkt hun situatie dus uitzichtloos, maar anderzijds is het activisme onder de vrouwen sterk en worden er hier en daar lokale en zelfs nationale initiatieven genomen die verandering aankondigen. De Braziliaanse staat schiet echter tekort en daar moet verandering in komen, als de initiatieven die door de vrouwen op het terrein bevochten worden een kans willen krijgen. Dit is voor Amnesty International bijgevolg een prioriteit.

In Zuid-Afrika voeren vrouwen besmet met hiv onverminderd strijd om erkenning, en voor de vrijwaring van hun mensenrechten. Hier is er enige verbetering in de houding van de regering merkbaar, maar er moet nog veel meer gebeuren. Amnesty International vraagt de Zuid-Afrikaanse regering onder meer om in elke landelijke regio minstens één gezondheidscentrum te voorzien waar deze vrouwen kunnen worden opgevangen, verzorgd en behandeld.

In Europa en België, anderzijds, blijkt de actievoering van, onder meer Amnesty International, meer en meer weerklank te vinden in het parlement: er worden de laatste tijd heel wat politieke initiatieven genomen. Dat gebeurt in de vorm van resoluties in Kamer en Senaat, b.v. in verband met de bestrijding van seksueel geweld tegen vrouwen in conflictgebieden, en in de vorm van parlementaire vragen, b.v. over de behandeling van de Iraanse vrouwenrechtenactiviste Parvin Ardalan.

Met andere woorden: wij moeten en zullen doorgaan!

Aline Remael

INHOUD

EEN PALESTIJNSE VROUW	P. 1
VROUWENRECHTEN IN PARLEMENTEN	P. 1
BRAZILIË	P. 2
BRIEFSCHRIJFACIE: ZUID-AFRIKA	P. 3
BOEKBESPREKING	P. 4
AGENDA	P. 4

EEN PALESTIJNSE VROUW

Sinds de tweede Intifadah verkeert onze samenleving in een continue crisistoestand, zowel economisch als sociaal. Ik ga nu werken omdat ons gezin anders niet kan overleven, maar mijn man heeft het moeilijk met deze omkering van de traditionele rollen.

In onze patriarchale samenleving is het de taak van de man, om het gezin te onderhouden en nu is hij de broodwinner niet meer, erger nog, ik, zijn vrouw, ben dat. Het zorgt bij hem voor veel frustraties, en die leiden soms tot geweld...

Wanneer ik door de checkpoint moet om te gaan werken ben ik angstig. Zullen ze me vernederen? Zullen ze me nodeloos vasthouden zodat ik te laat thuis kom?

De wet beschermt me niet. Integendeel. Sommige Palestijnse wetten zijn ronduit discriminerend en bevorderen schendingen tegen mijn rechten als vrouw. Het is ondenkbaar dat ik het geweld dat me wordt aangedaan zou aangeven. Zoiets is een familiale kwestie die best onderling wordt opgelost. En, ach, wat is mijn leed vergeleken met het leed van mijn volk.

Kon ik maar praten met iemand, iemand van mijn familie. Maar de checkpoints en blokkades sluiten me volledig af van mijn sociaal netwerk.

Een vriendin van mij is bevallen, aan de zijkant van de straat, omdat ze de grens niet over mocht, naar het ziekenhuis. Ze is overleden, het kind ook. Veel Palestijnse vrouwen kampen met gezondheidsproblemen, ze krijgen amper toegang tot gezondheidszorg. Ook mijn gezondheid gaat er stilaan op achteruit, de checkpoints

maken het vrijwel onmogelijk om naar een doktersafpraak te gaan. Maar, ach, wat is mijn leed vergeleken met het leed van mijn volk...

Met oprechte dank aan het Israël/Palestina-team voor hun toewijding en inzet voor de rechten van de vrouw in Palestina, n.a.v. hun 8 maart-nieuwsbrief (te vinden op: www.aivl.be).

Sissi De Kerf

AANDACHT VOOR VROUWENRECHTEN IN BELGISCHE EN EUROPESE PARLEMENTEN

In ons jongste maart-nummer berichtten we reeds over de veroordeling van het toenemende seksuele geweld in Centraal-Afrika door minister van Buitenlandse Zaken Karel De Gucht. Niet alleen de uitvoerende macht, maar ook enkele Belgische parlementairen lanceerden dit voorjaar (vaak op basis van Amnesty-rapporten) parlementaire initiatieven rond de schending van vrouwenrechten, waarbij ze onder meer de problematiek van seksueel geweld tegen vrouwen in conflictgebieden aanklagen. Een overzicht.

In februari werd een voorstel van resolutie (ingediend door kamerlid en voorzitter van de commissie Buitenlandse Zaken Hilde Vautmans) ter bestrijding van seksueel geweld tegen vrouwen in conflictgebieden aangenomen in de Kamer. Een andere resolutie (eveneens ingediend door Hilde Vautmans) betreffende verkrachting als oorlogswapen in Congo is momenteel nog hangende. Ook de senatoren lieten zich in deze materie niet onbetuigd. In maart 2008, werd een resolutie, ingediend door senator Miet Smet betreffende verkrachtingen en seksuele geweldplegingen tegen vrouwen in het Oosten van de Democratische Republiek Congo, aangenomen. Op Europees niveau werd tijdens een hoorzitting in mei 2008 in het Europese parlement eveneens het thema van geweld op vrouwen in conflictsituaties onder de loep genomen.

...lees verder op p.4

BRAZILIE: VROUWEN GECONFRONTEERD MET GEWELD IN STEDEN

Dat het leven in de Braziliaanse favelas geen pretje is, tracht Amnesty International al jarenlang onder de aandacht te brengen. De Braziliaanse steden gaan gebukt onder crimineel- én politiegeweld. De autoriteiten hebben de sloppenwijken volledig aan hun lot overgelaten, het vacuüm wordt opgevuld door rivaliserende drugsbendes. Het hardhandige antwoord van de overheid in de vorm van gewelddadige invasies, is vaak het enige contact dat de bewoners hebben met de staat die hen moet vertegenwoordigen. Deze politieoperaties viseren echter niet alleen de drugsdealers, maar de gehele gemeenschap.

Zoals vaak het geval is, worden ook in dit verhaal de stemmen van vrouwen nauwelijks gehoord. Want hoewel de hoofdrolspelers op dit gewelddadige toneel hoofdzakelijk mannen zijn, dragen vrouwen massaal de gevolgen van hun acties. Zij zijn de speelbal van zowel de drugsbendes, onder wiens constante dreiging ze leven, als van de politie, in wiens ogen ze niet meer zijn dan criminele verdachten. De angst voor represailles van de bendes en het gebrek aan vertrouwen in een politiemacht die verantwoordelijk is voor talloze ongestrafte moorden in de gemeenschap, leiden ertoe dat gewelddaden zelden worden aangegeven.

Het geweld waaronder deze vrouwen gebukt gaan in hun dagelijkse leven is nochtans buitensporig en alomtegenwoordig. Het aantal vrouwen dat sterft ten gevolge van wapengeweld neemt toe, ook op openbare plaatsen. Door het verlies van mannelijke familieleden blijven heel wat vrouwen alleen achter als gezinshoofd, wat hen extra kwetsbaar maakt. Criminelen op de vlucht voor de politie dringen soms hun huizen binnen, waardoor niet alleen de vrouwen, maar ook hun kinderen een verhoogd risico lopen op fysiek en seksueel geweld.

Gedreven door een tekort aan financiële middelen of een lage sociale status zien sommige vrouwen geen andere oplossing dan mee te werken met de criminele bendes. Meestal is het echter de uitsluiting van sociale diensten die moeders ertoe

drijft deel te nemen aan het criminele leven. Families zijn doorgaans groot en werkdagen lang. Het gebrek aan faciliteiten voor opvang van kinderen leidt ertoe dat moeders zich genoodzaakt zien hun kinderen over te leveren aan de straat waar ze een gemakkelijke prooi zijn voor drugsbendes, of hen ter bescherming op te sluiten in huis. Het enige redelijke alternatief lijkt dan de drugshandel, die hen in staat stelt thuis te zijn om voor hun kinderen te zorgen.

Voor de drughandelaars zijn vrouwen echter niet meer dan een trofee of een ruilmiddel: nuttig en makkelijk vervangbaar. Ze worden ingezet om drugs te transporteren of wapens te verbergen. Een wetgeving die geen onderscheid maakt tussen vervoeren en verhandelen van drugs, en de tendens die maakt dat vrouwen verklikt worden om grotere drugtransporten te verhullen, hebben geleid tot een toename van het aantal vrouwen in de gevangenis.

Nochtans staan vrouwen in Brazilië niet alleen in de frontlinie van het stedelijke geweld, maar ook op de eerste rij in het gevecht voor rechtvaardigheid. Ze zijn hoofdrolspelers geworden in de mensenrechtenbeweging. Velen hebben hun rol gevonden in deze strijd tegen straffeloosheid, en in de solidariteit met andere moeders. Ze halen sterkte en zelfvertrouwen uit dit nieuwgevonden activisme.

De strijd van deze levendige vrouwenbeweging heeft niet enkel vruchten afgeworpen op het persoonlijke en het lokale vlak. Ook op het nationale vlak haalde zij al enkele slagen thuis. Reeds in 1985 werden specifieke

politiebureaus opgericht om geweld tegen vrouwen aan te pakken. In 2003 werd een Vrouwenministerie in het leven geroepen en de Maria da Penha-wet die huiselijk geweld als een specifiek misdrijf beschrijft, werd aangenomen in 2006.

Deze overwinningen vormen een mijlpaal in de bescherming van de rechten van Braziliaanse vrouwen, maar tot nog toe is er in de dagelijkse realiteit van deze vrouwen nauwelijks verbetering merkbaar. Hoofdreken voor deze kloof tussen de beloften op wettelijk vlak en de ervaringen van vrouwen, is de onmacht van de staat om aanhoudende en diepgewortelde problemen doeltreffend aan te pakken. Zowel politie, gerecht als gevangenisstelsel maken zich schuldig aan praktijken van uitsluiting, discriminatie, en mensenrechtenschendingen tegenover de arme gemeenschappen.

Amnesty meent dat de Braziliaanse Staat de rechten van vrouwelijke favela-bewoners op drie vlakken schendt. De autoriteiten steunen openlijk politiepraktijken die leiden tot buitengerechtelijke executies. Daarnaast bestendigen zij een systeem dat de toegang tot gerechtigheid extreem moeilijk, zonet onmogelijk maakt. En tot slot veroordelen zij deze vrouwen tot financiële ontberingen en de vernedering van een zware strijd om het bestaan. Een vergaande integratie van de ervaringen van vrouwen in beleid en praktijk is dringend nodig!

Anke Van Vossolle

ZUID-AFRIKA: VROUWEN, BESMET MET HET HIV-VIRUS

Zuid-Afrika lijdt onder een zware epidemie: meer dan vijf en een half miljoen mensen zijn er besmet met hiv. Dit is het hoogste cijfer ter wereld, en vijftig procent hiervan zijn vrouwen. Tegelijkertijd heeft Zuid-Afrika de hoogste cijfers voor seksueel en andere vormen van gender-gerelateerd geweld. Vrouwen onder de vijftig jaar hebben vier keer meer kans om te worden besmet dan mannen uit dezelfde leeftijdscategorie.

In het rapport "I am at the lowest end of all - Rural women living with HIV face human rights abuses in South Africa", illustreert Amnesty International hoe vooral vrouwen in landelijke gebieden in grote armoede en werkloosheid leven. Ze zijn er slachtoffer van discriminerende praktijken en lopen een hoog risico op seksueel en ander geweld. Veel van deze vrouwen raken besmet met het hiv-virus. Vrouwen zijn overigens vatbaarder voor besmetting door het virus bij onbeschermde seks dan mannen. Zij riskeren infectie door verkrachting. De impact van de man-vrouw rolverdeling en de bijhorende stereotypen ondermijnen de vrouw in haar mogelijkheden om zichzelf te beschermen en 'gezonde' beslissingen te nemen. Vrouwen kunnen niet aandringen op condoomgebruik bij hun partners omdat zij sociaal en economisch volledig afhankelijk zijn van hem of zijn familie. Daardoor riskeren zij geweld of verstoting. Zij lopen dit risico even goed wanneer zij zich laten testen op hiv en zij positief bevonden worden.

Het bovenvermelde rapport bevat verschillende getuigenissen van vrouwen die niet in staat zijn om voor een inkomen te zorgen, periodes van honger doormaken en in deze omstandigheden toch pogingen doen om beroep te doen op gezondheidszorg en therapietrouw te blijven. Maar gezondheidszorg blijkt vooral voor deze vrouwen vaak niet beschikbaar, toegankelijk, aanvaardbaar of van een goede kwaliteit te zijn. Vooral de hoge kosten verbonden aan de verplaatsing naar de gezondheidsvoorzieningen, is voor veel vrouwen een onoverkomelijke hindernis voor een adequate en regelmatige behandeling.

De reactie van de Zuid-Afrikaanse regering op de stijgende epidemie kwam heel traag op gang. Bovendien stonden spanningen tussen verschillende betrokken instanties een efficiënte actie in de weg. In april 2007 betekende de aanname van de nieuwe 'HIV en AIDS en STI Strategic Plan voor South Africa' een belangrijke en positieve ontwikkeling. Het is een consensus tussen de regering, maatschappelijke organisaties, gezondheidswerkers, mensen besmet met hiv

en andere betrokken organisaties om samen te werken, om te voorzien in preventie, behandeling, zorg en toegang tot gezondheidsvoorzieningen. Hierbij worden armoede, geweld en andere vormen van discriminatie opgenomen in de probleemanalyse. Het plan poogt in de periode van 2007-2011 de bovenvermelde objectieven te behalen via duidelijk vooropgestelde doelstellingen.

Bovendien is er op 13 december 2007 een wijziging in de strafwet gekomen. Na meer dan 10 jaar campagne voeren door mensenrechtenorganisaties, vrouwengroepen en juridische instanties is er eindelijk een wet die verkrachting erkent als misdrijf. Verkrachting wordt in de nieuwe wet omschreven als 'elke vorm van seksuele penetratie zonder toestemming'. Ondanks deze positieve ontwikkeling ontbreekt het in de wet echter aan beschermende maatregelen en diensten voor slachtoffers en getuigen.

De geleidelijke verbetering van de inspanningen van de regering als antwoord op de epidemie in het land door het aannemen van een vijfjarenplan, is een stap in de goede richting, maar Amnesty International wil Zuid-Afrika toch wijzen op zijn constitutionele en internationale verplichting om de rechten van met hiv besmette en/of verkrachte vrouwen te vrijwaren. Zij hebben recht op gelijkheid, lichamelijke en mentale integriteit, bescherming tegen geweld en gezondheidszorg. Amnesty International vraagt de Zuid-Afrikaanse regering daarom om in elke landelijke regio minstens één gezondheidscentrum te voorzien waar deze vrouwen kunnen worden

opgevangen, verzorgd en behandeld. Ook de transportkosten gebonden aan gezondheidszorg in landelijke gebieden moeten afnemen. Amnesty International vraagt dat er minstens twee politieofficiërs per kantoor opgeleid zouden worden in het opnemen van aangiften van verkrachting en ander gender-gerelateerd geweld. Amnesty International vraagt ook om vrouwen die slachtoffer zijn van huiselijk geweld te voorzien van informatie over opvangcentra, counselingdiensten en hun wettelijke rechten.

Griet Ackerman

Schrijf vóór 1 september 2008 een brief aan de Minister van Gezondheid waarin u aandringt op een betere bescherming van vrouwen en preventie van geweld en discriminatie.

Stuur een brief naar:

Dr. M.Tshabalala-Msimang
Minister of Health
Ministry of Health
Private Bag X399
Pretoria 0001
South-Africa

Post: € 0,90 + 'a prior' etiket

En een kopie naar:

Dr. A. Sooklal
Ambassadeur van Zuid-Afrika
Montoyerstraat 17-19
1000 Brussel
E: embassy@southafrica.be
Post: € 0,54

Voorbeeldbrief

Prior
+
€ 0,90

Dear Minister,

I want to express my concern at the treatment of rural women living with HIV, who, due to poverty don't have access to the necessary health services. It pleases me that recently a new HIV/AIDS and STI Strategic Plan, 2007-2011, has been adopted. Also the Criminal Law Amendment Act is an improvement in reforming the law to protect women's rights. In spite of these changes, more efforts have to be done to promote and protect the rights of rural women affected by HIV and AIDS, gender-based violence and poverty. South Africa has an international human rights obligation to progressively ensure health care services which are available, accessible, acceptable and of good quality for all, and to take into account the particular problems faced by rural women.

I rely on you to ensure that the necessary measures will be taken to help these women.

Yours sincerely,

(naam, adres en handtekening)

DUIZEND SCHITTERENDE ZONNEN

KHALED HOSSEINI, 2007, De Bezige Bij

'Duizend schitterende zonnen' van Khaled Hosseini speelt zich af in Afghanistan en vertelt het verhaal van twee moedige vrouwen, die een manier zoeken om te (over)leven in een door mannen gedomineerde maatschappij. Zij symboliseren vele Afghaanse lotgenoten.

Mariam wordt kansloos geboren, overgeleverd aan de gratie van haar vader en later van haar dertig jaar oudere man Rasheed, aan wie ze op vijftienjarige leeftijd wordt uitgehuwelijkt. Al snel blijkt dat Mariam haar man geen kinderen kan schenken, waardoor de relatie tussen haar en Rasheed van kwaad naar erger gaat. Bij een raketaanval in de wijk waar Rasheed en Mariam wonen, wordt het ouderlijk huis van het mooie en slimme buurmeisje Laila met de grond gelijk gemaakt. Haar ouders overleven de klap niet, waardoor Laila letterlijk op straat komt te staan. Rasheed neemt haar vervolgens in huis in de hoop dat zij hem een zoon zal schenken. In eerste instantie overheersen tussen Mariam en Laila gevoelens van achterdocht en jaloezie. Maar wanneer Laila van een dochter bevalt, wordt de teleurgestelde Rasheed steeds tirannieker en gewelddadiger, waardoor de vrouwen hun toevlucht en steun bij elkaar zoeken. Langzamerhand ontstaat hierdoor een innige vriendschap tussen beide vrouwen.

'Duizend schitterende zonnen' is een verhaal dat zich in het heden afspeelt, maar toch voelt het aan alsof het zich allemaal eeuwen geleden heeft voorgedaan. De gruwelijke beelden en verhalen die we in Europa via de media te zien en te horen krijgen over de oorlog in Afghanistan, kunnen we haast niet vatten. Maar de oorlog die binnenshuis woedt tussen Rasheed en zijn vrouwen weet Hosseini zo haarfijn te omschrijven, dat je perfect kan aanvoelen wat deze vrouwen doorstaan om te kunnen overleven. Je voelt hun angsten, verdriet en pijn door je aderen razen!

Eva Zobell

... vervolg van p. 1

Naast een verhoogde aandacht voor seksueel geweld op vrouwen in conflictsituaties, kreeg het Amnesty-rapport en de bijhorende actie rond de schending van de rechten van vrouwenrechtenactivisten in Iran (gelanceerd naar aanleiding van de Internationale Vrouwendag 2008) ook opvolging in parlementaire assemblees. In april 2008, stelden senator Sabine de Bethune en kamerlid Hilde Vautmans een schriftelijke vraag over de behandeling van de Iraanse vrouwenrechtenactiviste Parvin Ardalan aan minister Karel De Gucht. In het Europese parlement werd er (eveneens in april) een resolutie aangenomen rond het met voeten treden van vrouwenrechten in Iran.

Amnesty-rapporten en -acties worden dus wel degelijk gehoord en opgepikt in nationale en internationale assemblees. Blijf dus onze acties ondersteunen en schrijf die brief!

Annemie Van Uytven

STEUN VROUWENRECHTEN

Amnesty International is een onafhankelijke en onpartijdige organisatie die de naleving van alle mensenrechten nastreeft. Zij doet onderzoek naar en voert actie tegen ernstige mensenrechtenschendingen.

Ondanks het feit dat vrouwen een onmisbare rol vervullen in de maatschappij zijn zij bijzonder kwetsbaar en vallen zij dagdagelijks ten prooi aan wereldwijd partnergeweld, worden zij als wapen gebruikt in oorlogen, zijn zij structurele slachtoffers van armoede en worden zij vaak uitgesloten van onderwijs en medische zorgen.

Omdat Amnesty International aandacht en respect wil vragen voor vrouwenrechten, werd een **Vrouwenactienetwerk** opgericht. Dit netwerk wil uitgroeien tot een slagvaardige tak binnen Amnesty International. Daaraan kan ook jij ongetwijfeld jouw steentje bijdragen.

Deelnemen aan de klassieke schrijfactiviteit is één van de manieren waarop je het Vrouwenactienetwerk kan steunen.

Je kan je ook gratis abonneren op de nieuwsbrief of je kan je aanmelden als vrijwilliger/lid van het actienetwerk.

Wij blijven daarnaast ook op zoek naar interessante plaatsen waar folders en nieuwsbrieven van het Vrouwenactienetwerk verspreid en tentoongesteld kunnen worden en naar mensen die hierbij willen helpen.

AGENDA

In juni 2008 organiseert Amnesty Vlaanderen een aantal publieke acties. Doe zeker mee!

Wat? Sint-Truiden in vuur en vlam voor Chinese mensenrechtenactivisten. Met meer dan 25.000 kaarsen herdenken we de studentenopstand op het Tiananmenplein in Peking.
Wanneer? Woensdag 4 juni 2008
Waar? Grote Markt, Sint-Truiden
Meer informatie? Surf naar www.aivl.be of stuur je een e-mail naar CarinaG@aivl.be

Wat? Guantanamo-actie
Wanneer? Donderdag 26 juni 2008
Waar? Brussel
Meer informatie? Surf naar www.aivl.be

Steun daarnaast zeker ook onze Amnesty Mexico-collega's in hun strijd tegen straffeloosheid na seksueel geweld tegen vrouwen in San Salvador Atenco en onderteken de petitie op www.alzatuvoz.org

COLOFON

Redactie:

Annemie Van Uytven (eindredacteur), Aline Remael, Griet Ackerman, Sissi De Kerf, Anke Van Vossolle en Eva Zobell

Verantwoordelijke Uitgever:

Jan Brocatus
Kerkstraat 156, 2060 Antwerpen

Vormgeving:

Ann Blockmans/Pascal Agotha

Redactieadres:

Amnesty International Vlaanderen
Kerkstraat 156, 2060 Antwerpen
Tel.: 03/ 271 16 16
Fax: 03/ 235 78 12
e-mail: annemie_vanuytven@hotmail.com
Internet: <http://www.amnesty.be>

Focus op Vrouwen is de driemaandelijke nieuwsbrief van het Vrouwenactienetwerk. De ingenomen standpunten vertegenwoordigen niet noodzakelijk de standpunten van Amnesty International.

Wil je de Focus op Vrouwen gratis ontvangen? Contacteer dan Kris Laurijssen op het algemeen telefoonnummer of mail jouw volledig thuisadres naar krisl@aivl.be

Indien je graag een elektronische link naar de Focus in jouw inbox ontvangt, stuur dan een bericht naar krisl@aivl.be met de vermelding "Focus per mail".